

MUȘATA-DACIA BOCOȘ
(coordonator)

RAMONA RĂDUȚ-TACIU
CORNELIA STAN
OLGA CHIȘ
DANIEL-COSMIN ANDRONACHE

DICȚIONAR PRAXIOLOGIC
DE PEDAGOGIE
VOLUMUL I
(A–D)

Cuprins

LISTA AUTORILOR.....	7
PREFAȚĂ	11
A	13
Bibliografie (pentru litera A).....	140
B	149
Bibliografie (pentru litera B).....	162
C	163
Bibliografie (pentru litera C).....	287
D	295
Bibliografie (pentru litera D).....	366
APLICAȚII GENERALE	371

A

Abac – 1. Instrument de calculat, folosit în antichitate de greci, romani, chinezi etc. În prezent, el este un material didactic intuitiv, indicat în predarea numerației orale și scrise și în înțelegerea operațiilor cu numere naturale (adunări, scăderi, înmulțiri, împărțiri). Este foarte ușor de confecționat, fiind alcătuit dintr-un cadru cu verzele pe care se pot deplasa bile colorate. Bilele din partea stângă se mută în partea dreaptă, pe măsură ce se compun numerele; în sens invers, numerele se descompun. Cu ajutorul acestei resurse materiale, elevii sunt sprijiniți să înțeleagă logic modul de compunere a numerelor, ordinele de mărime, care se expun la fel ca în numerația scrisă, respectiv mai întâi unitățile, apoi zecile după unități, apoi sutele după zeci ș.a.m.d. (*Dicționar de pedagogie*, 1979). (*Exemplu:* Doamna învățătoare a solicitat părinților elevilor din clasa pregătitoare procurarea mai multor rechizite școlare, printre care și câte un abac.)

2. Abac pentru operația de înmulțire – Tăbliță de plastic, de formă pătrată, mai mică decât formatul A4, cu butoane, atât pe orizontală, cât și pe verticală, cu ajutorul căreia se rezolvă corect și imediat operațiile de înmulțire. Apăsând butoanele respective, accesăm prin ele factorii înmulțirii, iar pe cadran se va afișa rezultatul corect. Vezi și **numărătoare, socotitoare**.

Abandon – 1. Părăsire, împotriva regulilor morale și a obligațiilor legale, a copiilor, a familiei etc. (*Dicționar explicativ al limbii române*, 2009). **2. Abandon al copilului** – Părăsirea sau îndepărtarea totală de copil, de către unul sau ambii părinți, prin renunțarea la obligațiile legale sau morale față de familie. Abandonul are implicații nefavorabile dezvoltării copilului în ansamblul său, în plan intelectual, fizic sau emoțional, determinând dificultăți în educația acestuia. (*Exemplu:* Criza emoțională a elevului este generată de faptul că a fost abandonat de tată.) **3. Abandon școlar** – Părăsire temporară sau definitivă, de către elev, a școlii, înainte de terminarea studiilor (M. Ștefan, 2006), prin încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ, indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea finalizării/încheierii ciclului de studiu început, a nivelului de învățământ, înaintea obținerii unei calificări sau a unei pregătiri profesionale complete. În Nota MECT nr. 1570 din 20.11.2008 (<http://www.isj.dj.edu.ro/down/adrese/2008/Nota%201570%20din%2020.11.2008.pdf>), abandonul școlar este definit ca „situația în care un elev a frecventat școala o anumită perioadă de timp, după care renunță, se retrage sau părăsește școala, fără intenția de a mai reveni”. La nivel național, indicatorul folosit pentru a avea o imagine clară asupra acestui fenomen este determinat pe baza metodei intrare-ieșire, conform metodologiei Institutului Național de Statistică. Abandonul școlar poate fi determinat pentru trei situații

B

Bacalaureat – 1. Examen național general susținut după absolvirea cursurilor liceale, a cărui promovare dă dreptul la înscrierea într-o instituție de învățământ superior; titlu obținut în urma acestui examen. La nivelul sistemelor de învățământ din România și din diverse țări, elaborarea politicilor curriculare și a celor educaționale are în vedere asigurarea coerenței dintre curriculum și sistemul evaluativ ca premisă a eficienței acestora. În sistemul de învățământ preuniversitar românesc, examenul național de bacalaureat reprezintă ultima componentă structurală a sistemului evaluativ, având relevanță nu doar la nivelul beneficiarilor direcți, ci și pentru societate în ansamblul său. Cadrul legislativ, organizatoric și metodologic al examenului național de bacalaureat este conceput în conformitate cu noul context legislativ românesc asigurat de Legea Educației Naționale nr. 1/ 2011, cu modificările și completările ulterioare (<http://edu.ro/>), și de măsurile legislative care jalonează derularea proceselor evaluative în învățământul preuniversitar. **2.** Persoană care a promovat examenul de bacalaureat (*Dicționarul explicativ al limbii române*, 2009).

Background educațional – Totalitatea circumstanțelor, condițiilor și experiențelor educaționale, profesionale și de viață, care contribuie la formarea educațională a unei persoane. (*Exemplu:* Este o persoană capabilă de autoformare, cu un background educațional semnificativ.)

Bagaj de cunoștințe/ bagaj cognitiv/ bagaj cognitiv-comportamental/ bagaj informațional – 1. (la figurat) (cu determinări care indică felul, calitatea, cantitatea, volumul etc.) Totalitatea informațiilor, cunoștințelor, achizițiilor și comportamentelor acumulate de o persoană (*Dicționarul explicativ al limbii române*, 2009). (*Exemplu:* Este un elev foarte bun și educat, cu un bagaj cognitiv-comportamental remarcabil.) Vezi și **acomodare informațională (în practica învățării)**. **2. Bagaj pedagogic/ didactic/ metodic (la figurat) (cu determinări care indică felul, calitatea, cantitatea, volumul etc.)** Totalitatea cunoștințelor, achizițiilor și comportamentelor proprii domeniului pedagogiei/ didacticii (disciplinei de specialitate)/ metodicii (disciplinei de specialitate), acumulate de o persoană (*Dicționarul explicativ al limbii române*, 2009). (*Exemplu:* Este un cadru didactic cu un bagaj didactic impresionant.) **3. Bagaj emoțional** – Totalitatea experiențelor emoționale personale acumulate de-a lungul vieții, care îi generează individului amintiri (plăcute sau neplăcute). (*Exemplu:* Vacanțele de vară din copilărie petrecute la bunicii calzi și iubitori, ne prilejuiesc amintiri extrem de plăcute și ne îmbogățesc semnificativ bagajul emoțional.)

Bancă de date – Depozit de stocare a datelor informatice/ colecție de date informatice pe o anumită problematică, alcătuit din una sau mai multe baze de date și care poate fi utilizat de un mare număr de utilizatori.

Bancă de itemi – Colecție de itemi (pedagogici) organizați, clasificați și catalogați, colecție din care aceștia pot fi aleși și combinați, cu scopul de a se crea teste. Băncile de itemi sunt utilizate în toate formele de evaluare: formativă, sumativă, internă, externă, inițială, finală ș.a. Importanța băncilor de itemi rezultă din scopurile pentru care acestea sunt create: a) existența unor colecții de itemi de bună calitate, pentru diferite discipline, care să fie utilizate atât în evaluările interne, cât și în cele externe; b) construirea de forme paralele de teste care pot fi aplicate pe grupuri de elevi la momente diferite, cu asigurarea compatibilității rezultatelor; c) elaborarea, cu mai mare ușurință, a testelor standardizate; d) familiarizarea cât mai multor profesori cu modul de proiectare a itemilor, în scopul îmbunătățirii acțiunilor evaluative la clasă; e) identificarea cadrelor de specialitate care pot elabora itemi de bună calitate.

Bancă școlară – Piesă de mobilier școlar compusă din două părți – una servește pentru așezarea elevilor (scaunul) și una pentru lucru/ activitate (pupitrul); pupitrul este de cele mai multe ori o măsuță, care poate avea fața înclinată și sub care există un spațiu de depozitare pentru cărți, caiete și rechizite școlare. Băncile școlare de tip vechi, din lemn și fier, fixate solid în podea, așezate în șir una după cealaltă obstacolează comunicarea și colaborarea dintre elevi. De aceea, acestea sunt înlocuite în prezent cu bănci moderne, alcătuite din scaune și măsuțe de lucru, nefixate în podea, ergonomice, adesea modulare, care permit diverse variante de dispunere și aranjare în sala de clasă – pentru activități în binoame, în grupuri, individuale, frontale, combinate. Astfel, se favorizează și încurajează interacțiunile dintre elevi, schimburile verbale, afective și sociale dintre aceștia și atingerea eficientă a finalităților educaționale.

Barem – 1. (în științele educației) Tabel în care sunt prezentate valorile calculate pentru anumite mărimi educaționale sau în care sunt sintetizate și corelate diverse date educaționale. **2. (în științele educației, psihologie, orientarea și selecția profesională)** Tablou care indică o scară de măsuri organizată pe centile, privind trăsături variabile fizice, psihice, pedagogice ale unor persoane (*Dicționarul explicativ al limbii române*, 2009). **3. Barem de corectare și de notare/ barem de evaluare** – Instrument utilizat în evaluarea didactică, destinat asigurării unității, obiectivității și transparenței acesteia. El cuprinde rezolvarea corectă a itemilor evaluativi/ a cerințelor, răspunsurile așteptate, precum și unele indicații referitoare la modalitatea de distribuire și acordare a calificativelor, punctajelor sau notelor. (*Exemplu:* În conformitate cu baremul, la testul de cunoștințe aritmetice, elevul A.M. a obținut calificativul „Suficient”.)

Barieră – 1. (la figurat, în științele educației) – Obstacol, piedică, impediment în realizarea unei acțiuni educaționale. **2. Bariere emoțională** – Dificultate, obstacol, piedică, impediment în exprimarea și comunicarea experiențelor emoționale trăite în